

Valtioneuvoston asetus valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta

1. Yleisperustelut

Säädösperusta

Pelastuslain (379/2011) 34 §:n 1 momentin mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvun nojalla toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla säädetty.

Pelastuslain 34 §:n 3 momentin mukaan pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi.

Pelastuslain 45 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Pelastuslain 34 §:n 4 momentin mukaan sisäministeriön pelastusviranomainen voi ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia.

Pelastuslain 32 §:n 1 momentin mukaan pelastustoimintaan kuuluu johtamistoiminnat.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 5 §:n 1 momentin mukaan, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella, seuraavia pelastustoimeen kuuluvia hyvinvointialueen tehtäviä voidaan koota hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi:

1) valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja muu pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius;

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

- 2) kemiallisten ja säteilytilanteiden ja muun vaativan pelastustoiminnan edellytyksenä oleva erityisvalmius;
- 3) merellinen pelastustoiminta;
- 4) öljyvahinkojen torjunta merialueen rannikolla ja saaristossa sekä laajoilla sisävesialueilla;
- 5) pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun antamisen tai vastaanottamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius;
- 6) pelastustoimen poikkeusoloihin varautumisen edellytyksenä olevat materiaaliset valmiudet ja poikkeusolojen toiminnan etukäteisvalmisteluiden alueellinen koordinaatio.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 § 3 momentin mukaan koottavista tehtävistä sekä niistä hyvinvointialueista, joihin tehtävät kootaan, voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on kuultava niitä hyvinvointialueita, joita asia koskee.

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Pelastustoiminnan johtaminen edellyttää johtamistason mukaisen tilannekuvatoiminnan järjestämisestä. Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin sellaisten valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi, joiden kokoamista on pidettävä välttämättömänä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella.

Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä. Valmistelun tueksi on asetettu valmistelutiimi, jonka tehtävänä on ollut huolehtia valmistelun kuluessa tarvittavasta sidosryhmien kuulemisesta.

Lausuntokierros...

Lausunnon antaneet tahot...

Lausuntopalaute...

Laintarkastus...

2. Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetusta sovellettaisiin hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi. Asetusta sovellettaisiin myös Helsingin kaupunkiin.

2 §. Valtakunnallisesti koottavat tehtävät. Ehdotetun 2 pykälän mukaan hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnallinen tilanne- ja johtokeskustoiminta sekä muu pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius koottaisiin Helsingin kaupungin järjestettäväksi.

Kokoamista on pidettävä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla välttämättömänä.

Pelastustoiminnan tehokas ja laadukas valtakunnallinen johtaminen edellyttää pelastusviranomaisen johto- ja tilannekeskuskokonaisuuden yhtenäisyyttä.

Valtakunnallisen johtamisen edellytyksenä oleva valtakunnallisesti koottu tilannekuva on tehtävän vaativuuden johdosta välttämätön koota erityisesti sellaisissa suurissa ja pitkäkestoisissa tai pinta-alaltaan laajoissa onnettomuus- tai häiriötilanteissa, joiden hallinta edellyttää valtakunnallisten suorituskykyjen käyttöä tai useiden pelastuslaitosten resurssien käyttöä.

Valtakunnallisen tilannekuvatoiminnan kokoaminen olisi välttämätöntä turvaamaan pelastustoiminnan edellyttämien henkilö- ja kalustoresurssien saatavuutta, huoltoa, varajärjestelyitä, sekä niiden kuormitukseen ja häiriöihin varautuvia toimia ja muuta jatkuvuudenhallintaa.

Hyvinvointialueiden valtakunnallinen tilanne- ja johtokeskuksen henkilöstön tehtäviä olisivat alueellisten tilanne- ja johtokeskusten tukeminen, hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnallisen tilannekuvan kokoaminen, analysointi, ennakointi ja johtopäätösten tekeminen sekä tilannekuvan jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Tilannetietoisuus muodostettaisiin eri toimialojen valtakunnallisten sekä pelastustoimen alueellisten tietojen perusteella.

Kokoamisella vältettäisiin myös suuria päällekkäisiä kustannuksia, koska pelastustoimen valtakunnallinen tilanne- ja johtokeskus toimisi samalla myös yhtenä alueellisista tilanne- ja johtokeskuksista sekä Helsingin kaupungin tilanne- ja johtokeskuksena.

3 §. Alueellisesti koottavat tehtävät. Ehdotetun 3 pykälän mukaan pelastustoimen alueellinen tilanne- ja johtokeskustoiminta sekä muu pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius koottaisiin niiden viiden hyvinvointialueen järjestettäväksi, joiden alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala.

Kokoamista on pidettävä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla välttämättömänä.

Pelastustoiminnan tehokas ja laadukas alueellinen johtaminen edellyttää pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuuden yhtenäisyyttä.

Alueellisen johtamisen edellytyksenä oleva alueellisesti koottu tilannekuva on tehtävän vaativuuden johdosta välttämätön erityisesti sellaisissa suurissa ja pitkäkestoisissa tai pinta-alaltaan laajoissa onnettomuus- tai häiriötilanteissa, joiden hallinta edellyttää alueellisten suorituskykyjen käyttöä tai laajaa yhteistoiminta-alueen pelastuslaitosten resurssien käyttöä.

Alueellisen tilannekuvatoiminnan kokoaminen olisi välttämätöntä turvaamaan pelastustoiminnan edellyttämien henkilö- ja kalustoresurssien saatavuutta, huoltoa, varajärjestelyitä, sekä niiden kuormitukseen ja häiriöihin varautuvia toimia ja muuta jatkuvuudenhallintaa.

Alueellisen tilanne- ja johtokeskuksen henkilöstön tehtäviä olisivat hyvinvointialueiden omien tilanne- ja johtokeskusten tukeminen, hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnallisen alueellisen kokoaminen, analysointi, ennakointi ja johtopäätösten tekeminen sekä tilannekuvan jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Tilannetietoisuus muodostettaisiin eri toimialojen alueellisten sekä pelastustoimen alueellisten tietojen perusteella.

Kokoamisella vältettäisiin myös suuria päällekkäisiä kustannuksia, koska pelastustoimen alueellinen tilanne- ja johtokeskus toimisi samalla myös kootun tehtävän järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen tilanne- ja johtokeskuksena.

4 §. Voimaantulo. Tämä asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2024.

Kootusta tehtävästä vastaavan hyvinvointialueen olisi järjestettävä tässä asetuksessa säädetyt tehtävät viimeistään 30. päivänä kesäkuuta 2024.